

Nr 84.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till inköp av maskiner för torrlägningsverksamheten; given Stockholms slott den 22 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Sam. B. Norup.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att till inköp av maskiner för torrlägningsverksamheten skall för budgetåret 1952/53 anvisas ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor under Diverse kapitalfonder: Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och statsrådet Hjalmar Nilson anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, följande.

I proposition nr 122 till 1945 års riksdag föreslog föredraganden, statsrådet Rubbestad, att maskiner för utförande av torrlägningsarbeten skulle anskaffas genom väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond för att ställas till torrlägningsverksamhetens förfogande. Medel för ändamålet skulle enligt föredraganden i viss omfattning kunna förskottsvis bestridas från anslag, som anvisats eller äskats såsom förslag för förrådsfonden. Föredraganden ansåg slutligen, att frågan om beredande av täckning för dylika förskottsvis bestridda utgifter ävensom för den ytterligare anskaffning av maskiner, som kunde visa sig erforderlig, borde upptagas längre fram.

Riksdagen hade icke något att erinra mot förslaget (jordbruksutskottets utl. nr 30; r.skr. nr 257).

Genom beslut den 15 juni 1945 anbefalldes Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att — med beaktande av vad föredragande statsrådet i nyssnämnda proposition anförde i ämnet — skyndsamt i samråd med lantbruksstyrelsen upprätta en plan för anskaffande av arbetsmaskiner för torrlägningsverksamheten samt utarbeta bestämmelser beträffande uthyrning av dylika maskiner. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle vidare, i den mån behov uppstode av medel för finansiering av sådana anskaffningar, hos Kungl. Maj:t göra framställning om tillstånd att tills vidare förskottsvis bestrida ifrågakvarande kostnader från förenämnda förrådsfond och i samband därmed avge förslag rörande reglering över riksstaten av de medel, som disponerats för ändamålet.

På därom gjord framställning bemyndigade Kungl. Maj:t den 5 april 1946 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att med anlitan av ett till förfogande ställt investeringsanslag inköpa maskiner, avsedda att uthyras till torrlägningsföretag. Hittills ha sammanlagt 1 500 000 kronor beviljats för ändamålet.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, att det enligt uppgift från lantbruksstyrelsen icke behövdes några medel för inköp av maskiner för torrlägningsändamål under nämnda budgetår. Lantbruksstyrelsen hade emellertid förklarat sig ha för avsikt att återkomma framdeles, därest ett dylikt behov skulle uppstå.

I skrivelse den 22 december 1951 hemställer *lantbruksstyrelsen*, att ett belopp av 1 000 000 kronor skall anvisas för inköp av arbetsmaskiner för uthyrning till torrlägningsföretag. Såsom skäl för framställningen anför styrelsen i huvudsak följande.

Vid den tidpunkt, då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och lantbruksstyrelsen samrådde i denna fråga, fanns nöjaktig möjlighet att i öppna marknaden förhyra för torrlägningsföretag lämpliga arbetsmaskiner. Efter hand har denna möjlighet emellertid minskats och för närvarande föreliggande stora svårigheter för företagen att till rimliga priser kunna erhålla maskintillskott från fria marknaden. Det förändrade läget torde vara en följd av den allmänt stegrade efterfrågan på arbetsmaskiner, som i sin tur föranletts av stigande arbetspriser och minskad tillgång på arbetskraft. Vidare torde statsmakernas beslut att anslå betydande medel till upprustning av rikets vägnät ha medfört, att ett stort antal maskiner, som äro lämpade för torrlägningsföretag, bundits för väg- och broarbeten.

Verksamheten med torrläggning av främst åkerjord och igenläggning av öppna avloppsdiken ingår som en grundläggande åtgärd i jordbruksrationaliseringen, för vilken statsmakerna på senare tid tillskapat särskilda organ och till vars befrämjande årligen lämnas betydande statsunderstöd. Erfarenheten har visat, att maskinuthyrning medfört avsevärt reducerade kostnader för torrlägningsföretagen och indirekt besparing av statsmedel.

För närvarande har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen 23 grävmaskiner tillgängliga för uthyrning till torrlägningsföretag. Dessa förmå icke ens tillnärmelsevis fylla det stora behovet. Hittills beviljade anslag för inköp äro enligt uppgift i det närmaste helt förbrukade.

De svårigheter, som torrlägningsverksamheten sålunda ställts inför, kunna icke nöjaktigt bemästras med mindre ytterligare anslag ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande. För att fylla det mest trängande behovet erfordras ett tiotal grävmaskiner och några bladtraktorer för en kostnad av lågt räknat en miljon kronor.

I remissutlåtande den 31 januari 1952 framhåller *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* att en behållning av cirka 180 000 kronor kvarstår utav det belopp av 1 500 000 kronor, som hittills anvisats för inköp av arbetsmaskiner för uthyrning till torrlägningsföretag. Styrelsen anför vidare att även styrelsen i sin verksamhet haft vissa svårigheter att från utomstående hyra maskiner, särskilt grävmaskiner, och att styrelsen även framhållit detta i sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53. Sedan dess ha dessa svårigheter i vart fall tidvis ytterligare accentuerats. Behovet av ytterligare medel för inköp av arbetsmaskiner för torrlägningsverksamheten synes främst vara beroende av hur omfattande denna verksamhet är. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finner emellertid, att denna fråga undandraget sig styrelsens bedömande.

Styrelsen räknar med att en förstärkning av maskinparken för ifrågavarande ändamål kommer att öka arbetsuppgifterna för personalen på styrelsens förråds- och verkstadsbyrå. Då denna personal redan med nuvarande arbetsuppgifter är hårt belastad, måste den förstärkas även om ökningen av maskinparken blir förhållandevis begränsad.

Departementschefen.

Erfarenheten har visat att användningen av maskiner vid torrlägningsföretag minskar kostnaderna för dessa företag. Den medför därigenom indirekt även en besparing av statsmedel.

Enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit är det emellertid på grund av den stora efterfrågan för närvarande mycket svårt att kunna hyra för torrlägningsföretag lämpliga maskiner till rimliga priser. Det torde därför vara önskvärt att öka uthyrningen av maskiner från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. För att fylla det mest trängande behovet erfordras enligt lantbruksstyrelsen ett tiotal grävmaskiner och några bladtraktorer för en sammanlagd kostnad av 1 000 000 kronor. Då de anslag, som hittills anvisats för ändamålet, i det närmaste äro förbrukade, är det enligt min mening angeläget att ytterligare medel ställas till förfogande. Jag förordar alltså, att ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor skall anvisas för ändamålet. Anslaget bör därvid lämpligen äskas under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av maskiner för torrlägningsverksamheten* under Diverse kapitalfonder: Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Greta Lüzell.